

ALTERNATIVNÍ VÝUKA VÝTVARNÉ VÝCHOVY PRO 6. ROČNÍK ZŠ A PRIMY NA VÍCELETÝCH GYMNÁZIÍCH

ALTERNATIVE TEACHING ART FOR THE 6TH YEAR OF PRIMARY SCHOOL AND RIGHT ON GRAMMAR SCHOOL

MICHAELA JANEČKOVÁ

Resumé

Diplomová práce „Alternativní výuka výtvarné výchovy pro 6. ročník ZŠ a primy na víceletých gymnáziích“ pojednává o možnostech alternativního obsahu výtvarné výchovy. Práce je zaměřena na závislost obsahu hodin výtvarné výchovy a rozvoje kreativity u žáků v 6. ročníku na ZŠ a v primách na víceletých gymnáziích. Hlavním cílem mé práce je navrhnout vhodnou strukturu výuky výtvarné výchovy.

Abstract

Diploma thesis „ Alternative teaching art for the 6th year of primary school and right on grammar schools “ deals with the possibilities of alternative content of art education. Work focus on content versus hours of arts and creativity development for students in 6th grade at the elementary school and the rights on grammar schools. The main goal of my work is to propose a suitable structure of art education.

ÚVOD

Cílem bakalářské práce je zjistit, zda různorodost činností ve výtvarné výchově příznivě ovlivňuje rozvoj kreativity, která je důležitá také pro sociální rozvoj žáků. Dále zkoumá, jaký je nejmenší počet různorodých činností, proto, aby ovlivnil kreativitu žáků.

TEXT PŘÍSPĚVKU

Rámcový vzdělávací program v dnešní podobě umožňuje školám poměrně velkou variabilitu v možnostech jeho naplňování. Jedná se především o to, že školy jsou povinny naplnit určité vytyčené cíle, ale cesta, kterou si k tomu zvolí, je jen na nich samotných. Nebezpečím, které vyplývá ze skutečnosti, že moderní doba nepřispívá k utváření tradiční kultury, do které patří jak umění, tak i výtvarná výchova, je možnost rozšíření orientace na znalosti a strategie zajišťující prosperitu, tedy výdělek, do vzdělávacího procesu. „Jak tedy nasměrovat výchovu – vychovávat k lineárnímu respektu hodnot, nebo k větší otevřenosti a schopnosti konzumace stále většího počtu příležitostí, kterých se v našem vyspělém světě rodí stále víc a víc?“ (Babyrádová, 2005, s. 20) Umění či přímo výtvarná výchova nám umožňuje zprostředkovávat nějaký nový zážitek, umožní nám prožít něco, co nám chybí, něco, po čem toužíme, co bychom chtěli.

Žáci 6. tříd a prim se mohou nacházet v období tzv. krize dětského výtvarného projevu, což v důsledku může znamenat, že vysoká sebekritičnost dítěte může vést až k jeho absolutní nechuti cokoli vytvářet. Právě na pedagogovi je, aby dokázal dítě motivovat k tvorbě, i když její výsledky nebudou uspokojivé, jde přece především o průběh činnosti, ne o její výsledek.

Již v historii se osvědčila metoda učení za pomoci uměleckých děl, nebo výtvarných projevů. Díla měla v divákovi či posluchači probudit nejen estetický cit, ale také jej přímo

poučit, učinit ho „lepší“. Výtvarná výchova však nemá být hodinami, kdy se snažíme naučit žáky tvořit kopie dokonalých uměleckých děl, jde nám spíše o to, aby si děti vyzkoušely různé postupy a vytvořily si svá originální díla. Výchova uměním působí pro žáky mnohem méně nuceným způsobem než běžné vyučovací hodiny, proto je vhodné snažit se zapojit do výuky poznatky z jiných oborů, které žákům předáme v průběhu jejich práce.

Autoři Hazuková a Šamšula (1986, s. 89) píší, že „tato stupnice, kterou uvádí F. Holešovský ve své práci, je dle našeho názoru velmi vhodná i pro aplikaci ve výtvarné výchově.

Doporučuje:

- předkládat dětem učivo, rozvíjející jejich fantazii
- a zároveň učivo, obohacující jejich zásobu slov
- poskytnout dětem čas k přemýšlení a snění
- dodat jim odvalu, aby své myšlenky zapsaly (výtvarně zpracovaly)
- výtvarům dětem zajistit konkrétní uplatnění
- dát volný průchod dětské tendenci vidět věci nekonvenčně, nově, v neobvyklém světle
- ve výchovném procesu oceňovat dětskou individualitu, neomezovat děti a nebránit jejich projevům
- při vydávání (vystavování) dětských projevů postupovat citlivě a respektovat dětské osobnosti
- podporovat dětskou hru se slovy (výtvarnými prostředky např. Bodem, linií, tvarem, barvou, objemem, strukturou) □ milovat děti a dávat jim lásku najevo

Základním předpokladem pro možnost uplatnění zásad tvořivosti ve výtvarné výchově je tvořivý učitel.“

Koncepce pro výuku je vytvořena z několika různých výtvarných technik. Jedná se o techniky dekorování barvami, zde je vybráno malování prsty, malování na kožené výrobky, využití (dekorování) dřevěných kolíčků, smaltování kovových předmětů. Dalším oddílem jsou textilní výrobky a to mačkaná kůže (brože, kabelky, atd.), savování triček, nešitý patchwork, čepičky z ruliček od toaletního papíru a vlny, strašidla z bambulí. V další části jsou dekorativní a ozdobné předměty, opět za využití ruliček od toaletního papíru – ozdoby na zeď, šperky z PET lahví, vazy z PET lahví, stavby ze špejlí a zápalek, drátěné stromečky.

ZÁVĚR

Všechny tyto techniky jsou kreativní a umožňují žákům jejich vlastní úpravu, originalitu, je možné použít techniku a pokaždé vytvořit něco jiného, nového. Na základě výzkumu bylo zjištěno, že úroveň kreativity žáků neovlivňuje počet různorodých činností, a proto také není důvod omezit hodiny výtvarné výchovy na pouhé kreslení a malování, ale je vhodné zapojit co nejvíce kreativních činností.

LITERATURA

- BABYRÁDOVÁ, Hana. *Rituál, umění a výchova*. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy Univerzity, 2002. 350 s. ISBN 80-210-3029-1.
- BABYRÁDOVÁ, Hana. *Výtvarná dílna*. Praha: TRITON, 2005. 289 s. ISBN 807254-705-4.

- NĚMEC, J. *Dekoratívni techniky a užité umění*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, 1974. 129 s.
- SMUTNÁ, I. *Nápady pro tvořivé děti*. Praha: Portál, 2009. 117 s. ISBN 978-80-7367620-9.
- ŠAMŠULA, P.; HAZUKOVÁ, H. *Didaktika výtvarné výchovy I*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. 129 s. ISBN 17-359-85.
- VONDROVÁ, P. *Výtvarné techniky pro děti*. Praha: Portál, 2007. 160 s. ISBN 97880-7367-329-1.

Kontaktní adresa

Michaela, Janečková, Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, Poříčí 31, 603 00, Brno,
tel.: 728 447 149, mail: 406097@mail.muni.cz